

MLGs studiesirkel
3.møte:

**Finns det klasser
i Norge?**

3. MØTE: IMPERIALISMEN

HVORDAN OPPSTO IMPERIALISMEN?

At et land skaffer seg kolonier, som det utbytter og utnytter på alle måter, er ikke noe som oppsto med den moderne imperialismen, slik vi kjenner den fra det siste århundret. Slikt har faktisk skjedd i et par tusen år. Sjølve kapitalismen i Europa har sitt utspring i en slik politikk. Karl Marx snakket om at kapitalen i Europa dryppet av blod – og det er sant. Gjennom ren og skjær nedslakting av mennesker i de (for europeerne) nyoppdagede områdene, i Asia, Afrika, Amerika, skaffet handelshusene seg kontroll over enorme rikdommer, som de seinere brukte blant annet til investeringer i produksjon. Også Irland – som ligger i Europa – har vært en koloni under England. De fleste europeiske landene la under seg kolonier i voksende takt, og de kunne i begynnelsen gjøre det uten nødvendigvis å komme i veien for hverandre. Men dette tok slutt like før siste århundreskiftet. Fra den tida kunne ingen makt trenge inn på nye områder uten å komme i konflikt med andre kolonimakter. Verden var oppdelt, og bare en *nyoppdeling*, eller gjenoppdeling, kunne komme på tale.

Samtidig hadde produksjonen i de viktigste kapitalistiske landene utviklet seg så langt at *frikonkurransen*¹ var trengt til side for de store monopolene.²

Monopolene vokste ut over de enkelte landene og ble til internasjonale stor-konserner. Disse konsernene begynte å dele verden mellom seg, slik som f. eks. General Electric og AEG gjorde i 1907, da General Electric «fikk» USA og Canada, og AEG størstedelen av Europa³.

At slike *internasjonale* monopoler delte verden mellom seg, betydde enerett for disse til råvarer og markeder.

Til slutt fikk eksport av kapital (kapitaleksport) en særskilt og viktig plass i forhold til eksporten av varer. *Kapitaleksport* betyr investering i andre land, i f. eks. industri, gruvedrift m. m.

Alt dette skjedde rundt 1890, og det systemet som dermed var skapt, kaller vi for *imperialismen*.

Lenin har i sitt klassiske verk – »Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium» – gitt en kortfattet karakteristikkk av imperialismens 5 viktigste kjennetegn:

»1. Konsentrasjon av produksjon og kapital som har nådd et så høyt utviklingstrinn at den har skapt avgjorte monopoler som spiller den avgjørende rolle i det økonomiske liv;

2. Bankkapitalen er smeltet sammen med industrikapitalen, og det er skapt et finansoligarki⁴ på grunnlag av denne »finanskapital»;

3. Kapitaleksporten, til forskjell fra vareeksporten, får særlig stor betydning;

4. Det oppstår internasjonale monopolistiske kapitalistsammenslutninger som deler verden mellom seg, og

5. Jordens territoriale oppdeling mellom de kapitalistiske stormakter er avsluttet. Imperialismen er kapitalismen på det utviklingstrinn da monopolenes og finanskapitalens herredømme er skapt, da capitaleksporten har fått framtrødende betydning, da verdens oppdeling mellom de internasjonale truster⁵ er begynt og oppdelingen av jordens hele territorium mellom de største kapitalistiske land er avsluttet.»

MONOPOLKAPITAL UTEN IMPERIALISME?

Helt siden kapitalismen dukket opp, har det vært dem – også folk som kaller seg sosialister – som har hevdet at det går an å få monopolkapitalen til å slutte å være imperialistisk. Det vil si at imperialism er en politikk som monopolkapitalen kan følge eller la være å følge – etter ønske. Eksempel: Bare USA får en »snill» president, vil USA slutte å undertrykke og utbytte folk over hele verden.

La oss se på denne påstanden.

Et monopol strever for å få størst mulig kontroll over produksjonen – fra råstoffet til detaljhandelen. I Norge er ELKEM (ferrolegeringer) et godt eksempel på dette. Selskapet eier gruver, det eier halvfabrikata-anlegg, og sammen med Spigerverket vil det kontrollere ikke så lite av ferdigvareproduksjonen, og på toppen av det hele har det del i blant annet det norske EPA.

Men etter som kapitalismen har skapt et verdensmarked og forårsaket en verdensomspennende jakt på råstoffer, så er det utilstrekkelig for et monopol at det sikrer seg innenfor et lands grenser Aluminium-trustene har sikret seg kontrollen over de viktigste områdene som leverer bauxitt, som de trenger i sin produksjon. Oljeselskapene er et enda mer kjent eksempel. En ny oljekilde trekker til seg internasjonale oljegiganter som et fluepapir trekker til seg fluer.

Og monopolene trenger også sikre og økende *markeder* for sin produksjon. Dette medfører at de oppretter salgsselskaper i mange land, og legger press på regjeringer for å få garantier for sin omsetning. Men salgsselskaper er ikke nok. Om ett monopol skal stå seg i

konkurranse med andre, må det opprette egne produksjonsavdelinger i andre land, de må *eksportere kapital*. Særlig er det ettertraktet å eksportere kapital til land med lave arbeidslønninger.

Slik er monopolene ikke i stand til å velge om de skal være imperialister eller ikke. Et monopol i et kapitalistisk land *må* være imperialistisk, det er en del av monolets natur.

Derfor finnes det ikke *under kapitalismen* noe alternativ til imperialismen, med dens hensynsløse utbytting og dens blodige undertrykking. Skal vi for godt gjøre slutt på imperialismen, må vi gjøre det av med det kapitalistiske system. Vi må gjennomføre sosialismen. Det betyr ikke at vi under kapitalismen ikke skal kjempe mot imperialismen. Vi kan begrense imperialismens framstøt, vi kan slå den tilbake i enkelte områder, slik det vietnamesiske folket er i ferd med å gjøre, slik vi har gjort med EEC, men ifølge sin natur vil imperialismen fortsette å gjøre nye framstøt, så lenge grunnlaget – kapitalismen – består.

Sosialismen legger ikke, slik som imperialismen, **maksimumsprofitten til grunn for økonomien**. Sosialismen opphever den private eiendomsretten til de viktigste produksjonsmidlene. Sosialismen betyr sjølbergingsøkonomi og slutt på kapitaleksport. Det betyr ikke nødvendigvis slutt på økonomisk samkvem med ikke-sosialistiske land. Men slikt samkvem skal ikke gjøre et sosialistisk land avhengig av andre land, det skal skje på lik fot, ut fra prinsippet om likeberettigelse og uavhengighet. Når monopolkapitalen er styrtet i alle land, og sosialismen opprettet, er det også slutt på imperialismen.

IMPERIALISME BETYR KRIG

Imperialistene vil sette seg imot at koloniene forsøker å føre en mer nasjonal og uavhengig politikk, fordi det er en trusel mot deres økonomiske interesser. Men den moderne imperialismen har blitt *tvunget* til å oppgi den gamle formen for koloniherrdømme. Som resultat av folkenes frigjøringskamp har mange land i Afrika, Asia og Latin-Amerika fått sin formelle frihet. Men det betyr ikke nødvendigvis at de har befridd seg fra imperialismen. USA er det beste eksemplet på en imperialistmakt som har utviklet andre former for utbytting, andre metoder til å sikre profitten. Gjennom enorme monopoler kontrollerer landet 60 % av verdens rikdommer. En dollar investert i Latin-Amerika gir det mangedobbelte igjen. Slik *kapitaleksport* betyr økt utbytting, det betyr ikke at «mottakerlandet» «får mer kapital» å rutte med. Det betyr undergraving av et lands nasjonale økonomi. Når USA investerer i et latinamerikansk land, gjør USA det ut fra *sitt* behov. De bygger den industri USA trenger, og det blir billigere, fordi arbeidskraften er billigere enn hjemme. U-landa tvinges til å eksportere råvarer til stadig lavere priser, og må kjøpe ferdigvarer igjen til stadig høyere priser. USA kan yte *lån* til et land, mot at landet bruker disse pengene til å kjøpe varer fra USA. Det betyr dobbel utbytting: «Mottakerlandet» må betale ågerrenter for lånet, og må kjøpe dyrere varer fra USA, fordi det ikke får utvikle sin industri som det vil.

Også de andre kapitalistiske og imperialistiske landa er hardt infiltrert av kapital. I Norge er det USA av andre land som har størst interesse i industrien. Vest-Tyskland har bundet så mye USA-

kapital i sin industri at landet ennå ikke har vært i stand til virkelig å sette hardt mot hardt i valuta-spørsmål. For om dollaren ble alvorlig devaluert, ville det ramme Vest-Tyskland.

Også EEC utvikler sine nykolonier. 13 land i Afrika har i dag et forhold til EEC som gjør at de forplikter seg til å kjøpe EECs ferdigvarer, og levere råstoff til EEC.

Men denne imperialistiske politikken tvinger folkene i nykoloniene til å gripe til våpen for å bli kvitt undertrykkinga. Og ettersom imperialistene ikke frivillig gir slipp på sitt bytte, øker de den voldelige undertrykkinga, og fører *krig* for å forsvare sine imperialistiske interesser (USA i Vietnam, England i Nord-Irland, Frankrike i Tchad, Portugal i Angola osv.). På denne måten *betyr imperialismen krig*.

Men imperialismen gir seg ikke med å underkue folkene i mange land. Tidligere pekte vi på at oppdelinga av verden mellom imperialistene er avsluttet, at bare *nyoppdeling* kan komme på tale. Når en imperialistmakt forsøker å trenge seg inn på nye områder, kommer den i konflikt med andre imperialister. Spenninga mellom dem øker. Samtidig utvikler imperialistmaktene seg innbyrdes med ulik hastighet. Vest-Tyskland i spissen for EEC truer i dag USAs økonomiske interesser på enkelte områder, sjøl om *interessefellelskapet*, særlig militært, også er stort. (Vest-Tyskland mangler kolonier, og selger sine produkter f. eks. til u-land under USA-systemets militære og politiske beskyttelse.) Japan prøver seg med økonomisk krigføring overfor USA, f. eks. på bilmarkedet. Japan og Vest-Tyskland vokser forttere i økonomisk styrke enn USA. Den økonomiske krigføringa, om egne og andres markeder, vil

derfor skjerpes. I siste instans er det bare makt, krig, som kan løse konflikten mellom konkurrerende imperialister. Også på denne måten betyr imperialismen krig. Et sterkt EEC under vest-tysk dominans betyr *økt* krigsfare, ikke fred, slik mange tilhengere hevder.

De to verdenskrigene brøt ut som følge av skjerpede konflikter mellom imperialistland. Tyskland trengte Lebensraum – livsrom – det vil si råstoffer og markeder. England og Frankrike ville ikke gi opp noe, og Tyskland tydde til bajonetter og tanks for å nå målet.

IMPERIALISMEN I DAG

Etter den 2. verdenskrig ble USA ubestridt den sterkeste imperialismakta. Japan, Tyskland, England og Frankrike eksisterte på USAs nåde og fikk store mengder USA-kapital innover seg. Politisk og militært ble de underlagt USA. USA hadde den sterkeste militærmakta, og også den sterkeste *økonomiske* kontrollen. På et tidspunkt i midten av 60-åra hadde USA over 3600 militærbaser i fremmede land. Situasjonen virket lys for USA-imperialismen.

Men imperialistene overså to ting:

– For det første glemte de å regne med folkene i de undertrykte landa. Det første store nederlaget der var da *Kina* kastet imperialismen ut og opprettet folkerepublikken i 1949. Det andre nederlaget var Koreakrigen. Og i våre dager er de på vei mot sitt tredje. Det vietnamesiske folket er i ferd med å beseire en fiende som skulle ha alle militære hjelpemidler på sin side. Frigjøringskampene har svekket USA-imperialismen, og særlig Vietnamkrigen har bidratt til at USA rystes av økonomiske kriser.

– Den andre faktoren er, som vi har

pekt på, de andre imperialistiske landa, særlig i Europa, der fire viktige imperialistland fra siste krig (Vest-Tyskland, Frankrike, Italia og Storbritannia) gjennom EEC tar sikte på å få en sterkere plass blant supermaktene. Økonomisk er de også i ferd med å *innhente* USA.

Disse landa ønsker å kvitte seg med USA-dominansen på alle områder, også gjennom en *hær* som kan måle seg med USAs, en EEC-hær (Europa-hær).

SOSIALIMPERIALISMEN

Etter den andre verdenskrig har det kommet en ny imperialismakta på arenaen. Etter Stalins død klarte borgerlige byråkrater å ta makta i Sovjetunionen og gjøre den til et borgerlig diktatur med en kapitalistisk økonomi⁶. Sovjet-lederne bruker profittmotiv som ledetråd i økonomien. Denne utviklinga av kapitalismen fører til økt behov for å sikre markeder og billige råstoffer: *Imperialisme* overfor andre land, særlig overfor de andre landene i Øst-Europa. Dette går under navnet »internasjonal arbeidsdeling», som Bresjnev har forklart slik:

»**Dette samarbeidet gjør det mulig for Sovjetunionen å utnytte den internasjonale arbeidsdelingen på en bedre måte. Vi vil bli i stand til å kjøpe av disse land større mengder av deres tradisjonelle eksportvarer – bomull, ull, pelsverk og huder, rensed non-ferromalm, matolje, frukt, kaffe, kakaobønner, te og andre råvarer, og en rekke ferdigvarer.**» (Sitat etter »Leninisme eller sosialimperialisme», Peking 1971.)

For de øst-europeiske landa betyr det blant annet: De er bundet til å levere varer til Sovjet som ligger under prisene på verdensmarkedet, og til å kjøpe russiske varer dyrere enn de kunne ha fått

dem i Vesten. I *Tsjekkoslovakia* førte denne politikken i 1968 til væpnet overfall for å trygge imperialismen.

Sovjet forsøkte seg med en liknende politikk overfor det sosialistiske Albania. Krustsjov ville gjøre landet ved Adriaterhavet til »en blomstrende frukthage», et feriested for partisjefene i Kreml. Men det albanske folket motsatte seg denne politikken. Det ville utvikle sin egen økonomi, stole på egne krefter. Sovjet trakk derfor i 1961 tilbake all teknisk og økonomisk hjelp til Albania.

Men Sovjet fører en liknende politikk også overfor andre land. *India* er f. eks. i dag et økonomisk lydrike under Sovjet. Sovjet kontrollerer de viktigste industriene og det meste av råvareproduksjonen i landet. Sovjet kjøper billig, og selger dyrt. Indias intervensjon i Pakistan skjedde med sovjetiske våpen. Det tok ikke lang tid etter Indias »frigjøring» av »Bangladesh» før Sovjet hadde skaffet seg flåtebase i byen Dacca. Det er i pakt med uttalelser fra øverstkommanderende for den sovjetiske marinen: »Sovjetflåten skip (vil) seile ... overalt hvor det er nødvendig av hensyn til vårt lands sikkerhetsinteresser.» (Sitert etter »Leninisme eller sosialimperialisme».)

Sovjet har gått til væpnet overfall mot Kina. Det solgte våpen til Suharto-regimet i Indonesia, som var i ferd med å myrde hundretusener av kommunister etter statskuppet i 1965. Det anerkjenner fortsatt det reaksjonære Lon Nol-regimet i Kambodsja, og har ytt det militære støtte. Det har gått inn for »kollektive sikkerhetsavtaler» i Asia, mot de indokinesiske folkenes vilje, for å sikre »freden» i området, dvs. forhindre væpnet motstandskamp. På denne bakgrunn må vi også se bestrebelsene på å danne en »all-europeisk» sikkerhetsordning i Eu-

ropa, sammen med bl. a. Vest-Tyskland. Sovjet har forfalt til en imperialistisk makt som har felles interesser med USA og Vest-Tyskland om å undertrykke folkene, samtidig som de har motstridende interesser med de andre imperialistblokkene. Kreml-lederne lar i dag vest-tysk monopolkapital invadere det sovjetiske og de øst-europeiske markedene, og gjør sin egen økonomi stadig mer avhengig av vestlig økonomi. Vest-Tysklands »nye» øst-politikk er ikke noe annet enn en politikk som går ut på å oppnå med »fredelige» midler det Hitler-Tyskland ville oppnå med voldelige: Lebensraum østover.

Sovjet er i dag en del av det imperialistiske systemet. Det samarbeider med de andre imperialismaktene om å undertrykke verdens folk, og slåss med dem om markeder og innflytelse. De er med på å skjerpe krigsfaren.

KRISA

Kapitalismen fører til kriser som den sjøl ikke klarer å løse, og som en dag vil bidra til kapitalismens endelige undergang. Dette har kommunister alltid påstått, og for denne påstanden blir de ofte angrepet. F. eks. mener enkelte SF-økonomer at kapitalismen i dag har overvunnet krisene.

Betyr dette at vi mener kapitalismen vil ramle over ende *av seg sjøl*, bare krisa kommer langt nok? En del av dem som angriper oss, tillegger oss nettopp slike synspunkter. Men det er ikke riktig:

Kapitalismen skaper ikke bare økonomisk krise, den skaper også politiske og militære kriser, og det er alt dette – sammen med og under presset fra massenes kamp – som får kapitalismen til å rase overende.

Den politiske krisa utvikles f. eks. når folket ikke lenger lar seg lede på avveier av kapitalistiske politikere, men begynner å slåss mot utbyttinga, kjemper mot forverring av sine kår, og begynner å ta seg sjøl til rette i politikken. Ei slik krise var USA inne i under opprørene i Detroit og andre byer fra midten av 60-åra. I USA har det vært mer eller mindre vedvarende politisk krise i lengre tid noe som bl. a. fikk et offisielt utredningsinstitutt, Rand Corporation, til å utrede spørsmålet om eventuell sløyfing av presidentvalget i 1972!

Ei politisk krise henger ikke nødvendigvis sammen med store økonomiske problemer, arbeidsløshet o. l., sjøl om slike ting gjerne henger i hop. Det fremste kjennetegnet på ei politisk krise er mistro og mistillit til statsmakta.

Når omlag 40 % boikottet siste kommunevalg i enkelte fylker i Norge er det et symptom på en slik krisetendens. Reaksjonene på misbruket av embetsverket under avslutninga av valgkampen i folkeavstemningen om EEC er det samme. Derfor kan ei politisk krise også utvikle seg på bakgrunn av korrupsjon i statsapparatet, svindel og manipulasjon i forbindelse med valg, parlamentariske avstemninger o. l.

Å operere med et hermetisk skille mellom politiske kriser og økonomiske/ sosiale kriser er under ingen omstendighet mulig. I Frankrike utviklet det seg i 1968 til harde klassekamper som fikk karakteren av et politisk opprør mot statsmakta. Men mye av grunnlaget var lagt gjennom lang tids misnoye med lønns- og arbeidsforhold blant arbeiderne strukturrasjonalisering på landsbygda og rasjonaliseringsframstøt på universitetene.

Gjennom USAs nederlag i Vietnam, gjennom at troppenes moral svekkes (opprør mot egne offiserer), gjennom at USAs grep over hele verden svekkes, kommer landet også i en militær krise.

De ulike formene for krise har altså sammenheng med økonomien, men de har også i høyeste grad sammenheng med utviklinga av *massenes politiske bevissthet*.

Økonomisk krise har hjemsøkt kapitalismen fra dens barndom. I forrige århundre kunne Marx og Engels slå fast at krisene gjentok seg med mellomrom på om lag ti år. I vårt århundre har vi hittil hatt denne utviklinga:

- 1900: storkrise
- 1914–18: 1. verdenskrig
- 1920: krise
- 1929: storkrise
- 1939–45: 2. verdenskrig

I de første femtiåra hadde kapitalismen fem betydelige kriser.

Etter 2. verdenskrig har kapitalismen klart å gjøre krisene mindre, men de har vært der, i form av *overproduksjonskriser*, kraftig øking av arbeidsløsheten, valuta-kriser. Bare fra høsten 1968 til høsten 1972 har det vært 8 dollar-kriser.

De økonomiske krisene har *overproduksjon* som utgangspunkt. Kapitalen produserer for profitt, ikke for behov. Før eller seinere blir det derfor *overproduksjon*. I 1970 sto omlag 25 % av alt produksjonsutstyr i USA og rustet, fordi varelagrene var overfylte. Nær 6 millioner var etter *offisiell* statistikk – som gir for lave tall – arbeidsløse.

Dessuten: Kapitalisten kan ikke samtidig øke profitten og folks kjøpekraft, i form av høyere lønn. Dette sammen med at folk mister jobben, minsker kjøpekrafta, overproduksjon melder seg i flere

sektorer, flere bedrifter legges ned.

Norsk treforedlingsindustri er et grelt eksempel på det kapitalistiske anarkiet i produksjonen, dvs. produksjon uten samfunnsmessig kontroll, med påfølgende krise:

Våren 1970 ble det meldt om stor profitt i treforedling, og kapitalen strømmet til. Avisene skrev at dersom all denne kapitalen skulle overføres til produksjonen, ville det bety at *all skog i Norden måtte hogges ned i løpet av ett år* for å holde det nye produksjonsutstyret beskjefteget. Og slik gikk det sjølsagt ikke. Alt på høsten meldte overproduksjonskrise seg, og mange bedrifter gikk nedennom. Den mest kjente er vel Vestfos Cellulose.

Krisa viser en tendens til først å omfatte produksjonen av maskiner – produksjonsmidler – og siden produksjon av forbruksvarer. Fra og med høsten 1972 økte de norske lagrene i produksjonsmiddel-sektoren uvanlig kraftig, ifølge Statistisk Sentralbyrå. På ettersommeren -72 meldte byrået at forbruket nesten hadde stått stille det året, i motsetning til tidligere, da det har økt fra år til annet. Dette er begynnende krisetegn i den norske økonomien, sjøl om det ikke betyr storkrise rundt hjørnet. Hittil har den norske økonomien vært forholdsvis stabil, fordi den ikke har vært så ensrettet – dvs. basert på ensidig produksjon av få typer varer – som for eksempel den svenske. Den svenske produksjonen har vært ensidig innrettet på produksjon av enkelte eksportvarer. For den norske økonomien har det betydning at om en sektor – dvs. en del av produksjonen – har vært kriserammet, har det ikke alltid slått over i de andre sektorene. En annen sak er at norsk monopolkapital anstrenger seg for å få slutt på denne «ulønnsomme» mangelen

på økonomisk ensretting. Monopolkapitalen vil produsere færre produkter, gjøre norsk økonomi mindre uavhengig, mindre sjølberga.

Sett i verdensmålestokk *tiltar* i dag den økonomiske og politiske krisa i kapitalismen. De imperialistiske landa har ikke klart å hankses med den. Norge følger etter, sjøl om tempoet er langsommere, og vil kunne forskyves på grunn av midlertidig økonomisk oppgang.

NORGE OG IMPERIALISMEN

1. Norge er en del av det imperialistiske systemet.

Norge deltar i NATO, som er USA-imperialismens fremste våpen i området rundt Atlanterhavet. Organisasjonen gjør det mulig for Portugal å fortsette sine kolonikriger, og den gjorde det mulig for de greske oberstene å gjennomføre fascistkuppet i 1967.

I en lang rekke andre organisasjoner deltar den norske staten eller representanter for monopolkapitalen direkte og er med på undertrykkinga og utplyndringa av de fattige landene. Spesielt har Norge gjort seg bemerkta som et av de landene som kraftigst har prøvd å hindre at de fattige landene bygger seg opp sin egen handelsflåte. Norge nyter fordel av å være en del av den imperialistiske leir, ved derigjennom å få billige råvarer fra de fattige landene. Følgelig:

2. Norge er sjøl et imperialistisk land.

Vi har nevnt tidligere at store norske selskaper eksporterer kapital til de fattige landene. Men også i de europeiske landene driver Norge imperialistisk utbytting. Tre eksempler:

– Götaverken i Göteborg ble nylig

omorganisert slik norske rederi-interesser hadde krevd. Dette kunne norske redere tvinge gjennom fordi Götaverken var avhengig av dem.

– Christiania Spigerverk ønsker å etablere seg med et råjernverk i Storbritannia, og den britiske regjeringa vakler, fordi den anser slik etablering som en viss trusel mot britisk stålproduksjon.

– Jørgen S. Lien sier opp sine ansatte i Bergen og flytter kapitalen til Nord-Irland, hvor arbeidskrafta er mye billigere.

Forskere eksempler kan bli norske investeringer i det nordlige Danmark etter folkeavstemningas nei.

Som en liten rosin i pølsa henviser vi også til den annonsen som rederne i Oslo rykket inn før folkeavstemninga. Den sa åpent at rederne vil ha Norge med i EEC for å få hjelp til å presse de fattige landene til *ikke* å lage sin egen handelsflåte. Historisk er det bare to måter å gjøre dette på: Den ene er ved økonomisk blokade, den andre er kanonbåt-diplomati.

3. Norge er utbyttet av imperialismen.

Norge er et av de europeiske land som er hardest infiltrert av utenlandsk kapital.

– Om lag 30 % av industrikapitalen er utenlandsk.

– Betydelige norske kraftressurser og arbeidskraft går med til å produsere råvarer og halvfabrikata som i sin helhet går rett ut av landet til ferdigproduksjon i andre land. Dette gjelder selskaper som Falconbridge, Norsk Alcoa, EFP (Sauda), Sulitjelma Gruber, Sør-Norge Aluminium.

– Norske nøkkelbedrifter er i mange tilfeller helt eller delvis eid av utenlandske monopoler. Norsk Hydro har f. eks. 30 % fransk kapital.

– Militært er Norge underlagt NATO,

som har full tilgang til alle militære hemmeligheter og anlegg. »Forsvaret» av Sør-Norge er for øvrig i NATOs planer noe Vest-Tyskland skal ta seg av. Det fins NATO-planer for Norge lik Prometheus-planen, en hemmelig plan oberstene gjorde seg nytte av under kuppet i Hellas. I fjor ble det avslørt at NATO i Norge trener på å slå ned streiker og annen uro – den såkalte »Good Heart»-øvelsen, som ble avslørt i avisa Klassekampens mai-nummer, og som ble bekreftet av forsvarsministeren.

4. Norsk monopolkapital driver nasjonal undertrykking av Norge.

Den nasjonale undertrykkinga av samene er et eksempel. Samisk kultur, økonomi, språk, osv. blir systematisk forsøkt utryddet eller holdt nede. Aktuelle eksempler er etableringa av Biddjovagge Gruver – uten hensyn til reinens beiteområder – og forsøkene på å rasere samebygda Masi gjennom oppdemming til kraftutbygging.

KAMP FOR NASJONAL SJØLRÅDERETT

Mange generasjoner nordmenn har kjempet for at Norge ikke skal underlegges noe annet land, og tusener har ofret liv og helse for dette. Like fullt prøver monopolkapitalen å legge Norge mer og mer under de utenlandske imperialistenes kontroll. Først økonomisk, ved å åpne for innmarsj av utenlandsk kapital, så militært, ved å gjøre Norge til NATO-medlem. Det siste tiåret har monopolene gjort sitt ytterste for at enda mer av norsk økonomi skal underlegges imperialistene i EEC, og at den politiske sjølråderetten skal likvideres.

Borgerskapet har forlenget sluttet å være nasjonens forsvarere. I dag er det bare arbeiderklassen og det arbeidende folket som står for den nasjonale sjølråderetten. EEC-kampen har til fulle vist dette. Å forsvare den nasjonale sjølråderetten er ikke »reaksjonar nasjonalisme». Det svekker tvert om imperialismen, og gjør det lettere for det norske folket når det en gang vil fri seg fra monopolkapitalens åk og innføre sosialismen.

Samtidig er det internasjonalt, fordi det knytter kampen til de undertrykte i de fattige landa og de undertrykte i de rike landa sammen til en felles front mot en felles fiende.

Den viktigste innvendinga som finnes blant arbeiderklassen i spørsmålet om nasjonal uavhengighet er spørsmålet om *sjølberginga*. Kan en ikke skaffe seg midler til å opprettholde livet, blir sjølråderetten nokså tynnslitt.

Men Norge er ingen steinhaug i isørkenen. Det finnes betydelige naturressurser i Norge. Vi har viktige mineraler og malmforekomster. Vi har nok energiressurser, gjennom elektrisk kraft. Olje har vi til å dekke mer enn tre ganger Norges behov. Utenfor kysten har vi fiskeriforekomster blant de rikeste i verden. Det springende punktet er jordbruket. Jord blir lagt brakk. Norge produserer ikke brødkorn sjøl, og bare 3 % av arealet er dyrkbart i dag.

Land som Kina og særlig det lille Albania (på størrelse med Hedmark fylke) har vist at slikt kan endres når politikken styres av folkets interesser. Jordbruksarealet bør kunne mer enn fordobles, og et bedre utnyttet fiske kunne ytterligere bidra til sjølberging. I dag skjer det stadig vekk at store lagre med fisk råtner, fordi kapitalistene ikke synes de får høye nok

priser.

Det er ingen grunn til å se pessimistisk på Norges muligheter til sjølberging. Det som skal til er politisk vilje til å gjennomføre en slik politikk. Den kan ikke komme fra monopolborgerskapet. Den må tvinges gjennom av folket.

Men kan Norge forsvare seg militært? Vi mener ja. Norge har gunstige naturgitte betingelser for å bygge et nasjonalt forsvar. Så gunstige at den tyske overkommandoen ble mektig overrasket over hvor lett det var å ta Norge i 1940. Harald Normann har i boka »De fem første dagene» (Pax 1970) vist at den tyske overfallsmakten aldri burde ha kommet forbi kystfestningene i Norge med et minimum av forberedt norsk forsvar, og dersom vi ikke hadde hatt en forsvarsledelse som sviktet i de avgjørende dagene. På tross av dette klarte vi å forsvare landet lengre tid enn f. eks. Frankrike, Benelux-landene, Danmark, Polen.

Hvordan er det i dag? I Indo-Kina holder verdens største militærmakt på å bli slått av en liten nasjon. Det lille landet Albania var det første europeiske landet som — helt på egen hånd — kastet fascistene ut under siste verdenskrig, og landet forsvare seg fortsatt, tross trusler fra vestlig og sovjetisk imperialisme.

At Norge ikke kan forsvare seg militært var det tyngste argumentet for dem som fikk Norge inn i NATO i 1949, og det blir også brukt i EEC-debatten. Vi hevder at vi kan bygge et nasjonalt forsvar, ikke desto mindre fordi den militære alliansen vi er med i, NATO, til sjuende og sist er rettet *mot* det norske folket, og ikke først og fremst mot noen ytre fiende.

PROLETARISK INTERNASJONALISME

Proletarisk internasjonalisme betyr å innse at proletariatet i alle land har grunnleggende felles interesser, mot imperialismen og de reaksjonære i alle land. Dersom proletariatet i alle land forener seg, blir det umulig for de reaksjonære herskerne å opprettholde sin makt ved å la arbeiderne fra forskjellige nasjoner drepe hverandre i kriger som imperialismen starter. Det finnes mange eksempler på dette fra historien.

Blant annet kan det norske folk takke den svenske arbeiderklassen for at det ikke brøt ut krig mellom de to landene under løsrivelsen i 1905. Mens svenske godseiere med prestenes hjelp agiterte for krig mot Norge, gikk den svenske arbeiderklassen i demonstrasjoner og sendte støtteerklæringer til norske arbeidere, for det norske folks rett til nasjonal løsrivelse fra Sverige.

De franske soldatene som nektet å gå mot den unge sovjetstaten i 1917 har også vist et fint eksempel, og det samme gjør amerikansk ungdom som i dag nekter å la seg bruke mot det vietnamesiske folket.

Fordi proletariatet i alle land har felles interesser av å bekjempe reaksjonen, er proletarisk internasjonalisme et grunnleggende prinsipp for oss. Derfor støtter vi den progressive bevegelsen i andre land, ikke minst bevegelse som retter seg mot norsk imperialisme i vedkommende land. Om disse konfiskerer norsk monopoleiendom, eller jager ut norske profitører, har de vår fulle støtte (f. eks. om irske patrioter jager Jørgen S. Lien fra landet). Den norske arbeiderklassen er bare tjent med at dette skjer. Det er ikke den norske arbeiderklassen, men rederne, som lever høyt på de blodprisene den norske handelsflåten opererer med.

Proletarisk internasjonalisme betyr at den norske arbeiderklassen må gjøre noe aktivt til støtte for de som kjemper for frihet i andre land. I 50-åra og begynnelsen av 60-åra kostet det å åpent støtte de indo-kinesiske folk. De som gjorde det, ble utsatt for grov hets. Men det vietnamesiske folks rettferdige kamp har i dag støtte fra flertallet av det norske folk, ikke minst fordi noen har gått i bresjen for deres rettferdige sak her i Norge. Når vi, sammen med mange progressive, i dag støtter det palestinske folks kamp mot staten Israel blir vi utsatt for grov hets og store deler av arbeiderklassen stiller seg ennå uforstående til vår holdning til dette spørsmålet. Men fordi vi mener vi støtter andre folks rettferdige kamp, kan vi ikke slå av på den sjøl om det koster. Da kan det palestinske folks kamp aldri seire. Det er også viktig å vise solidaritet med de som allerede har frigjort seg, slik som Kina og Albania. Imperialistene planlegger stadig å knuse disse landene. Bare en sterk internasjonal solidaritet, kombinert med de frigjorte folkenes egen innsats, kan hindre at imperialistene når sine mål. Bare den kan trygge sosialismens seier i disse landene, og framskynde sosialismens seier i hele verden.

NOTEHENVISNINGER:

1. **Frikonkurranse** kjennetegner den første fase i kapitalismens utvikling. Da var bedrifter og kapitalgrupper ennå ikke så store at de behersket hele eller store deler av markedet. I forrige århundre mente de fleste økonomier at den frie konkurransen var en *naturlov* under kapitalismen. Forretningsbladet *Farmand* lever ennå i en slik drømmeverden. Marx påviste allerede i *Kapitalen* at frikonkurransen skaper *konsentrasjon* av produksjonen, «de store eter de små». På et visst stadium må dette føre til monopoldannelser.

2. Spranget fra frikonkurransekapitalisme til monopolkapitalisme skjedde for Europas vedkommende stort sett ved århundreskiftet. Se forøvrig karakteristikken av *monopolkapital* i studiehefte 2.

3. General Electric Company og Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft (AEG) var et amerikansk og tysk konsern. «Andre elektro-makter, i

det minste ikke slike som er fullstendig uavhengig av disse, fins ikke på jorden» var en samtidig kommentar. Se Lenin »Imperialismen», kapitelet om »Verdens oppdeling mellom kapitalistsammenslutningene.»

4. **Finansoligarki** betyr et fåmannsvelde av kapitalister som eier og kontrollerer storkonserner og storbanker.

5. **Trust** er navnet på samarbeidsavtaler mellom store kapitalistsammenslutninger for bl.a. å skape prismonopol. Samarbeidet mellom General Electric og AEG (se note 3) er et eksempel på en slik trust. («Elektro-trusten»).

6. **»Sosialkapitalismen** – en kritikk av sovjet-økonomien» er navnet på en svensk bok, redigert av marxist-leninisten Bo Gustavsson. Den gir en god analyse – og mange opplysninger – om kapitalismens utvikling i Sovjet. Dessverre er det ikke plass til å gjengi dette stoffet her. Boka kan bestilles fra *Oktober Forlag*.

3. studiemøte

FORSLAG TIL STUDIEDISKUSJONEN

1. Etter krigen trodde mange at USA for alltid ville dirigere verdenspolitikken. Det ble snakket om »det amerikanske århundret». Tror du dette er tilfelle i dag – og hva har evt. endret seg det siste tiåret?
2. Er det riktig å kalle Sovjet et imperialistisk land?
3. Må vi i Norge føre forsvarskamp mot imperialismen? (Vurder i denne forbindelse om du er enig i EEC-kampens parole om nasjonal sjørråderett).
4. Hva syns du bør være den viktigste forpliktelsen når vi i dag skal praktisere proletarisk internasjonalisme?

SUPPLERENDE LITTERATUR TIL HEFTE 3

1. Lenin: Imperialismen, Elan.
2. Leninisme eller socialimperialisme. Peking 1971
3. For et fritt Norge. SUF(m-l)-hefte 1972.
4. Sosialkapitalismen. Raber/Sjögren 1972. (Spesielt Bo Gustavssons innledning på ca 30 sider).

FOR NOTATER

Abonner på ukeavis KLASSEKAMPEN

**KLASSEKAMPEN BLIR UKEAVIS
FRA JANUAR 1973**

Opplysning på abonnementspriser:

Skriv til KLASSEKAMPEN, Boks 6179,

Etterstad. Oslo 6.